

ЈАЗИЧНАТА ТРАДИЦИЈА И ЈАЗИЧНИТЕ ПОДНОВУВАЊА ВО ЈАЗИКОТ НА ЗАКОНИТЕ

Лидија Тантуровска

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Македонија

The aim of this paper is to present traditional and new language characteristics in the legislative texts in Macedonian.

Republic of Macedonia exists as separate formation from 1945 (The first like republic of SFRJ, then, from 1991, like independent state). In this long period, there are different social-political changes. They influence on the Macedonian language. Therefore, we try to present effects and results on the different language levels in the evolution language process.

Синхрониската слика на еден стандарден јазик ги содржи во себе „последниците“ од дијахрониски процеси на тој јазик и претставува јазична подлога со „неизвесен“ надворешнојазичен правец на движење. На синхрониско поле треба да се каже дека македонскиот стандарден јазик е изразен преку пет функционални стилови. Кога пишува за функционалните стилови, Бр. Тошовиќ (Тошовиќ 1988: 35-55) ги карактеризира како системски реализации на јазикот на определени области на човековата дејност, условени од надворешнојазични фактори, но со сопствена внатрешнојазична реализација, со сопствени карактеристики и со покуса или со подолга традиција. Значи, стилотворните фактори, кои се делат на надворешнојазични и внатрешнојазични, овозможуваат постоење на пет функционални стилови во јазикот, на релација општество-човек-јазик. Функционалните стилови се снабдуваат од јазикот, односно ги земаат оние елементи што им соодветствуваат. Главно, функционалните стилови ги имаат функциите на јазикот (за кои зборуваат Карл Билер и Роман Јакобсон). Меѓутоа, функциите на јазикот не можат да бидат основа за стилско раслојување на јазикот зашто една функција може да се јави во повеќе стилови, а во еден стил можат да се јават повеќе различни функции.

Јазичната традиција и јазичните подновувања можат да се разгледуваат по јазични нивоа или пак по функционални стилови опфаќајќи ги и јазичните нивоа.

По овој повод решивме да се осврнеме на јазикот на администрацијата и на политиката познат како административно/официјално-деловен функционален стил со посебен акцент на јазикот во законските акти. Познато е дека административниот функционален стил го претставува јазикот што се употребува во рамките на дејноста на државните институции (внатре во државата и во однос со другите држави), потоа во рамките на односите меѓу државата и различните организации и на крајот, го опфаќа општењето меѓу граѓанинот и државата, и обратно (сп. Минова-Гуркова 2003: 305). Овој функционален стил ги вклучува во себе: законодавно-правниот, општествено-политичкиот, дипломатскиот, деловниот и персоналниот потстил.

Република Македонија од 1945-та година па до денес, како одделна формација (првин како република на СФРЈ, потоа како држава) има доживеано различни општествено-политички промени. Тие, секако, извршиле влијание врз јазикот, а со тоа и врз административниот функционален стил. Особено треба да се истакне фактот што од пред прогласувањето на независноста во 1992-та година, донесувањето законски акти стана честа појава во Парламентот. Меѓу нив треба да се споменат и двата устава, т.н. Рамковен договор, стотици закони итн. Во овој период се случуваше некој закон да се донесе и по два пати, но не треба да се одбегне фактот дека некои „првични“ закони сè уште „чекаат“ на ред да влезат во правна процедура (како на пр. *Законот за грбот на Република Македонија*).

Најпрвин треба да се напомене дека законодавно-правниот потстил има заеднички карактеристики со другите потстилови (*општествено-политичкиот, дипломатскиот, деловниот и персоналниот функционален потстил*) од административниот функционален стил. Општите карактеристики се: *информатичност, прецизност, објективност,*

стандардизираност, клишираност, а во актите што ја пропишуваат дејноста на институциите и на граѓаните уште и *императивност*, како и *отсуство на емотивни и експресивни јазични средства*. Кога станува збор за авторството, ако има потпис, тој е на раководното лице, кое најчесто и не се потпишува. Пред сè, основна форма на овој стил е пишуваната, иако се јавува и во говорена форма (на седниците на Собранието; на собири од различен вид итн.). Се разбира дека секој од потстиловите покажува свои црти. Кај законодавно-правниот потстил доаѓа до израз авторитетот на власта. Државата е таа, која со правни акти ги регулира односите меѓу државните органи и граѓаните. Преку правните акти граѓаните се обврзуваат на нешто, им се наредува нешто или пак им се забранува некаква дејност.

Проследувајќи ги јазичните карактеристики на законодано-правниот потстил во македонскиот јазик низ законски текстови од 1945-та година па наваму, најпрвин можат да се забележат содржинските разлики. Се забележува дека законите од едното општествено уредување се разликуваат од законите од другото општествено уредување најмногу во терминологијата, поради различната организација на одделни дејности (на пр.: Термините: *стручна подготовка, стручни звања, стручен соработник* итн. од постарите закони што се однесуваат на научноистражувачката дејност, во законот од 1996 година не постојат) или пак *научните испитувања* од законот од 1967г.¹ се заменети со точното или со неточното пишување: *научноистражувачка/научно-истражувачка дејност* во останатите закони.

Јазичната манифестација на карактеристиките од административниот функционален стил се изразува преку затврдени форми и изрази (често преку формулари), со клишеа (на пример: *странка, барател, молител, покана, известие, молба, правно лице* и сл. во рамките на законодавно-правниот потстил), со превладување на именките над глаголите, како и со едноличност во речениците. Обележје на овој стил е и набројувањето во речениците. Со речениците обично се искажува заповед, задолженост, препорака итн. Во областа на лексиката се забележува присуство на терминологијата од областа на: правото, дипломатијата, војската, администрацијата.

Наборените карактеристики во законските текстови можеме да ги потврдиме со примерите што следат. Кога станува збор за клишираноста, уште на самиот почеток ќе ги истакнеме првите редови од законските акти од Службениот весник на Република Македонија, во кои обично среќаваме: *Врз основа на член ...* (Сл. в. бр. 91/01; 47/95; 1/92; 52/91; 7/74; 40/73); или *На основа на член ...* (Сл. в. бр. 9/56; 15/63) или пак *Врз основа член* (Сл. в. бр. 2/48) или *... на основа член ...* (Сл. в. бр. 24/46), како и *На основании² т. г. ...* (Сл. в. бр. 7/46) итн.

Обично на почетокот е именуван вршителот на дејството што го донесува законскиот акт: *Народното собрание на Народна Република Македонија, на своето второ вонредно заседание одржано на 27 јули 1946 година го донесе следниот ЗАКОН За грбот на Народна Република Македонија* (Сл. в. бр. 24/46). Ретко законскиот текст од „Службениот весник“ почнува директно со именувањето на законскиот акт: *УКАЗ за свикување на Народното собрание на Народна Република Македонија на Второто вонредно заседание* (Сл. в. бр. 24/46). Најчести глаголи во воведниот дел од овие законски текстови се: *донесе/донесува, реши/решава, издава*.

Веднаш до клишираноста е набројувањето, кое претставува една општа карактеристика на административниот стил, што ја среќаваме во анализираните текстови. Најчесто при набројувањето се среќаваат арапските броеви, иако може да биде и со црточки. На пример:

Грбот на Република Македонија се истакнува на граничните премини за меѓународен, меѓудржавен и пограничен сообраќај, и тоа:

1. *на железнички и патен премин ...*
2. *на езерски граничен премин ...*

¹ И понатаму во членот 4 од Законот за организирање на научните дејности (Службен весник на СРМ, бр. 9 од 28 февруари, 1967 г.) сретнавме *научно-испитувачки задачи*.

² Именката завршува со наставката –ние, што во период кога е пишуван Законот одговара на нормата на македонскиот јазик.

3. на аеродромски граничен премин ...

4. на зградата односно просториите ... (Сл. в. бр. 19/98, Чл. 2)

Темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се:

- основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот;

- слободното изразување на националната припадност;

- владеењето на правото;

- поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска;

- политичкиот плурализам и слободните непосредни и демократски избори;

- правната заштита на сопственоста;

- слободата на пазарот и претприемништвото;

- хуманизмот, социјалната правда и солидарноста;

- локалната самоуправа;

- уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата и

- почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право (Член 6)

Набројувањето може да биде и во една реченица: *Со статутот на научната установа поблиску се определуваат задачите и внатрешна организација, составот, делокругот и одговорноста на органите на управувањето, положбата на работните единици и правата и должностите на работните луѓе во управувањето, прашањата за кои непосредно одлучува работната заедница и начинот на одлучувањето, начинот на утврдувањето на програмата на научната работа, начелата за формирањето и распределбата на средствата, одредби за научните и стручни работници и нивниот избор односно преизбор и разрешување, работните и други прашања од значење на самоуправањето и работењето на научната установа* (Сл. в. бр. 9 /67:131)

Понекогаш се добиваат долги реченици во кои при набројувањето тешко може да се следи информацијата што треба да биде искажана. Обично вакви примери среќаваме во законите од претходното општествено уредување: *Работниците во основните организации на здружениот труд и во работните заедници што вршат работа од заеднички интерес за повеќе основни организации на здружениот труд, работните луѓе што вршат земјоделска, занаетчиска и друга дејност со личен труд со средства на трудот над кои постои право на сопственост, како и работните луѓе со личен доход самостојно во вид на занимање вршат професионална дејност заедно со работниците со кои го здружуваат својот труд и средствата на трудот, организирани во здруженија или во други облици на здружување, работните луѓе во работните заедници на државните органи, општествено-политичките организации и општествените организации и другите работни заедници што не се организирани како организации на здружениот труд, активните воени лица и цивилните лица на служба на вооружените сили на СФРЈ; работните луѓе и граѓаните во месните заедници и работниците во основните организации на здружениот труд во областа на научните дејности, заинтересираните општествени организации и здруженија и други заинтересирани организации и заедници основаат самоуправни интересни заедници за научни дејности заради задоволување на потребите и интересите во областа на научните дејности и заради усогласување на трудот во оваа област со тие потреби и интереси* (Сл.в. бр. 9/78:185)

Броевите, воопшто, често се среќаваат во анализираните текстови, како упатување или повикување на некој член (во функција на економизирање во текстот), потоа се среќаваат во некој став, како временски рок, датум, парично средство во рамките на паричните казни и сл.: *Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на ...* (Сл. в. бр. 32/97 Чл. 32); *Број 08-2258/1; За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 20. 000 до 50. 000 денари и одговорното лице на органот ...* (Сл. в. бр. 32/97 Чл. 30); *За претседател на Републиката не може да биде избрано лице кое до денот на изборите не било жител на Република Македонија најмалку десет години во последните 15 години - Член 80).*

Треба да се подвлече дека многу често именките *член*, *став* и сл. се пишуваат како неопределени именки, спротивно од нормата на македонскиот стандарден јазик: ... *алинеја 4 на член 24 и член 28 - се бришат* (Сл. в. бр. 9 /67:131), иако се среќаваат и членувани: *Против решението од член 21 став 3 и членот 22 став 2 на овој закон...* (Сл. в. бр. 13/96:383).

Употребата на неопределени именки/именски групи е општа карактеристика на административниот функционален стил како затврдени, клиширани изрази: *Годишни програми и акти за условите и критериумите за доделување средства за остварување на Програмата за научно-истражувачка дејност донесува Министерството за наука* (Сл. в. бр. 13/96, 216: чл. 36). Најчесто ваквите именки/именски групи се сретнуваат при набројувањето и во функција на директен објект:

Советот на научната установа:

1. *донесува статут, планови и програми за развоток и за научна и друга работа на установата;*
2. *донесува правилници за распределба на личните доходи и за работните односи, како и другите општи акти;*
3. *донесува финансиски план и завршена сметка;*

9. *води општа грижа за усовршување на научните кадри;*

10. *донесува основни одлуки за користење на општествените средства со кои управува установата ...* (Сл. в. бр. 9/67: 131) итн.

Во ваквите клиширани изрази многу често наоѓа свое место употребата на аналитичниот, односно перифрастичниот прирок: *врши/изврши избор, врши грижа, дава мислење и предлози* итн. На пр.:

- *донесува одлука за менување на границата на Републиката;*
- *донесува одлука за стапување и истапување од сојуз или заедница со други држави;*
- ...
- *врши избор и разрешување на судии;*
- *врши избори, именувања и разрешувања и на други носители на јавни и други функции утврдени со Уставот и со закон;*
- *врши политичка контрола и надзор над Владата и над другите носители на јавни функции што се одговорни пред Собранието;*
- *дава амнестија ...* (Член 68)

Во прилог на клишираноста е и честата употреба на глаголската именка:

Овој Закон влегуе во сила со денот на неговото објавување на „Службен весник“ на Н. Р. Македонија. (Сл. в. бр. 24/46); *Оспособувањето и усовршувањето на кадри за научно-истражувачка работа опфаќа мотивирање, насочување и развивање на научно-истражувачките способности кај младите, избор и прифаќање на научниот подмладок ...* (Сл. в. бр. 13/96, 216: чл. 4).

Од глаголскиот систем се употребуваат глаголите со повратната заменска форма *се* во безлични и во пасивни конструкции. Воопшто, употребата на безлични глаголски форми и на пасивни конструкции е честа појава во законодавно-правниот потстил. Во следниот пример повторувањето на безличните глаголски форми се во иницијална позиција:

Се гарантира слободата на уверувањето, свеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Article I. Се гарантира слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање и слободното основање на институции за јавно информирање.

Section 1.01 Се гарантира правото на одговор во средствата за јавно информирање.

Се гарантира правото на исправка во средствата за јавно информирање.

Се гарантира правото на заштита на изворот на информација во средствата за јавно информирање (Член16)

Модалните глаголи со да-конструкциите имаат значајно место во обработуваните текстови, затоа што го изразуваат различниот степен на директивноста, основната препознатливост на законодавно-правниот потстил а со тоа и на административниот функционален стил.

Од модалните глаголи ги сретнавме глаголот *може*: *Припадниците на народностите и етничките групи и на другите народи на СФРЈ, при празнување на државните празници и при прослави и свечености, покрај знамињата на СРМ и СФРЈ можат да го истакнуваат и знамето на народноста односно на етничката група односно социјалстичка република* (Сл. в. бр. 40/73, Чл. 7), потоа модалниот глагол *треба*: *Химната секогаш треба да се свири со достоинство* (Сл. в. бр. 32/97 Чл. 27), потоа со највисок степен на модалност, модалниот глагол *мора*: *Во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон* (Член 51). Во некои членови, кога се дава забрана, се употребува модалниот глагол *сmee*, се разбира во одречна форма: *Малолетните лица не смеат да бидат вработувани на работни места што се штетни за нивното здравје и моралот* (Член 42).

Во рамките на реченицата треба да се каже нешто и за удвојувањето на објектите (на директниот и на индиректниот) како препознатлива карактеристика на македонскиот стандарден јазик. Поради природата на текстовите, главно се среќава удвојувањето со кратките личнозаменски форми за трето лице во еднина и во множина, а најчесто се удвојува именка/именска група во функција на директниот објект. Може да се забележи дека таму каде што се среќава обично е според нормата на македонскиот јазик: *Со парична казна од 20.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице ако: 1) ги употребува грбот и знамето на Република Македонија спротивно на одредбите од член 3 на овој закон; 2) ги употребува грбот и знамето на Република Македонија и ја изведува химната на Република Македонија во поинаква форма и содржина од онаа утврдена со овој закон (член 4); ... ги употребува грбот и знамето на Република Македонија како знаци за одбележување на стоки и услуги (член 5)... 5) не ги употребува грбот и знамето на Република Македонија ... 6) ја изведува химната спротивно од одредбите од овој закон...* (Сл. в. бр. 32/97, Чл. 30).

Во рамките на редот на зборовите, може да се забележи честата иницијална позиција на објектот: *Судската власт ја вршат судовите* (Член 98).

Регуларно удвојување има и со релативната замена што: *...се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за државниот печат на Народна Република Македонија, што го усвои Народното собрание на Народна Република Македонија на седницата на Републичкиот собор одржана на 5 и 6 април 1956 година* (Сл. в. бр. 9/56).

Удвојувањето на индиректниот објект, исто така, е главно со личнозаменските форми во трето лице еднина и множина. Како во примерите со директен објект, така и во овие примери може да се забележи иницијалната позиција на објектот. *На секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита* (Член 39).

Од речениците, најчесто се среќаваат условните, временските, релативните и декларативните, особено условните реченици со сврзникот *ако*: *Ако на Владата § е изгласана недоверба, Владата е должна да поднесе оставка* (Член 92).

Во прилог на клиширноста е и фактот што се случува и повеќе условни реченици да се наоѓаат во еден член, понекогаш една по друга:

Ако знамето на Република Македонија се истакнува заедно со две други знамиња, знамето на Република Македонија се наоѓа во средина.

Ако знамето на Република Македонија се истакнува покрај друго знаме, тоа секогаш се наоѓа на левата страна, гледано однапред...

Ако знамето на Република Македонија се истакнува заедно со повеќе знамиња на други држави, знамињата на другите држави ќе бидат истакнати по абецеден ред...

Ако знамето на Република Македонија се истакнува со знамето на единиците на локалната самоуправа и други знамиња, знамето на Република Македонија се истакнува на прво место од левата страна оддалечено два метри, а повисоко за еден метар и со

поголема димензија од знамињата на единицата на локалната самоуправа и од другите знамиња (Сл. в. бр. 32/97 Чл. 17).

Честа појава се временските реченици, кои можат да се сретнат една по друга: *Кога знамето на Република Македонија се истакнува на јарбол се истакнува меѓу изгрејсонце и зајдисонце, ...*

Кога знамето е спуштено, ниеден негов дел не смее да го допира подот или било кој друг предмет.

Кога знамето се вади од јарболот и се става на чување, треба да се свитка уредно и на церимонијален начин (Сл. в. бр. 32/97 Чл. 19).

Во голем број од примерите паѓа в очи редот на зборовите во рамките на зависната условна и на зависната временска дел-реченица, што е спротивен на нормата, ако е познато дека врската меѓу сврзникот и глаголот во лична форма е сосема тесна (Сп. Л. Минова-Ѓуркова 1994: 266).

За овој функционален стил не се невообичаени исказни реченици (една по друга), коишто почнуваат со иста форма на подметот. Со ваквото повторување се добива клишираноста кон која тежнее административниот функционален стил во кој спаѓа и законодавно-правниот потстил. Во друг функционален стил, ако се јави слична ситуација, именката / именската група би била заменета со соодветна заменска или друга форма. Се разбира, дека и редот на зборовите би бил поинаков.

Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјалната праведност.

Републиката им гарантира право на помош на немоќните и на неспособните за работа граѓани.

Републиката им обезбедува посебна заштита на инвалидните лица и услови за нивно вклучување во општествениот живот (Член 35).

Од граматичките времиња, покрај употребата на сегашното, многу често се употребува идното време особено со казнените одредби: *Со парична казна до 3.000 динари или со казна затвор до 2 месеци ќе се казни за прекршок лице кое: 1. го истакне знамето од член 1 на овој закон, 2. ќе истакне знамиња со различни димензии, 3. ќе истакне знаме на народност односно етничка група или на социјалистичка република без знамето на СРМ и СФРЈ во случаите предвидени во член 7. За дејствие од став 1 ќе се казни со парична казна до 1.000 динари и одговорното лице во организација на здружен труд или во друго правно лице (Сл. в. бр. 40/73, Чл. 9).*

Од другите специфичности што се среќаваат во текстовите од законодавно-правниот потстил ќе кажеме дела воопшто ретко се сретнуваат заменските зборови Единствено, честа е употребата на заменките и на заменските придавки: *секој, никој ...* Ваквите примери одат во прилог на директивноста на ваквите текстови, во кои никој не се искучува од множеството (во случајов: на граѓаните):

Секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата (Член 43).

На секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита (Член 39).

Од показните заменки, најчеста е показната заменка *овој*: *Овој Закон влегуе во сила...* (Сл. в. бр. 24/46 Чл. 2). Показната заменка *овој* е единствена определба во именските групи во кои центарот е закон, член, амандаман, точка, алинеја ... итн.

Оваа заменка, заедно со членската морфема *-от*, е најчесто средство за референција на второстепените ономазиолошки именски групи, без разлика дали се тие со полно име³ или пак, поради економијата на јазикот, се скратуваат. Во продолжение ќе дадеме примери со показната заменка *овој* во споменатите именски групи, како и со членската морфема *-от*. Во некои примери ги има и двете референцијални средства.

Треба да се напомене дека имињата од типот Владата на Република Македонија, Републиката, Президиумот на Народно собрание, Собранието на Република Македонија,

³ Пишувањето со голема буква е одбележје за тоа дека тие се сметаат за имиња.

Народна Република Македонија итн. се среќаваат само со голема буква, се разбира, поради единственоста. Ваквите имиња спаѓаат во ситуациски определени именски групи:

Сообразно со претходниот член имињата: Народно собрание на Македонија⁴ Президиум на Народното Собрание на Македонија и Народна влада на Македонија се изменуваат и гласат: Народното собрание на Народната Република Македонија, Президиумот на Народното Собрание на Народната Република Македонија и Влада на Народната Република Македонија (Сл. в. бр. 7/46, Чл. 2).

Нешто што паѓа в очи е членувањето на придавката *народна* во *Народната Република Македонија*, што не се сретнува подоцна во придавката *социјалистичка* во именувањето *Социјалистичка Република Македонија*.

Обично, во последните членови од секој законски акт што беше предмет на нашата анализа, според определено клише, пишува како во следниов пример: *Овој закон влегува во сила осмиот ден по објавувањето во „Службен весник на СРМ“* (Сл. в. бр. 40/73). Меѓутоа, понекогаш се случува еден закон да биде заменет со нов закон. Така, во претпоследниот член може да стои: *Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за знамето на Република Македонија* („Службен весник на Република Македонија“ број 50/92), а во последниот член: *Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“*.

Веќе споменаваме дека кога станува збор за авторството на овие текстови, обично нема потпис. Ако го има, стои на крајот од актот и тоа е потписот на одговорното лице (во случајов, на претседателот на Република Македонија или на некоја негова замена, на потпретседателот, на секретарот на Президиумот, или пак на некој министер). На пример:

- *Претседател на Собранието на СРМ, Никола Минчев, с.р.* (Сл. в. бр. 40/73)
- *Министер за одбрана, д-р Лазар Китаноски, с.р.*
- *Министер за внатрешни работи, д-р Томислав Чокревски, с.р.*
- *Претседател на Република Македонија, Киро Глигоров, с.р.* (Сл. в. бр. 32/97).

Така, понекогаш може едно исто лице да биде потпишано два пати, еднаш како заменик, а втор пат во свое име:

- *За претседател на Република Македонија Претседател на Собранието на Република Македонија, Стојан Андов, с.р.*

- *Претседател на Собранието на Република Македонија, Стојан Андов, с.р.* (Сл. в. бр. 47/95).

Во некои законски текстови, покрај имињата на претседателот и на секретарот или на потпретседателот, стои Президиумот или Собранието:

- *Президум на Народното собрание на Народна Република Македонија*
Секретар: Наум Наумовски, с.р.

Претседател: Богоје Фотев (Сл. в. бр. 24/46);

- *Президиум на Народното собрание на Народна Република Македонија*

- *Потпретседател, Д-р Дим. Несторов, с.р.* (Сл. в. бр. 7/46);

- *Собрание на Република Македонија*

Претседател на Собранието на Република Македонија, Стојан Андов, с.р. (Сл. в. бр. 1/92);

Од прегледноста на јазичните карактеристики, во законските акти се истакнуваат заедничките карактеристики. Всушност, со континуираното повторување на јазични карактеристики низ законските акти, дали зборуваме за јазичната традиција во јазикот на законите на Република Македонија? По сето горе кажано, секако дека имаме потврден одговор. Наспрема сето ова, јазичните иновации во овие законски акти „се ограничени“. Тоа се должи и на природата на овие јазични текстови, која ги „држи“ во клиширана спрега. Јазичните подновувања повеќе можат да се очекуваат во законската регулатива насочена кон надворешната политика на Република Македонија низ филтерот на преводот. Во однос на прашањето за подновувањата, ако ги споредиме и ги градираме функционалните стилови на

⁴ Иако треба да има записка на ова место, таа не е забележана.

македонскиот јазик, административниот функционален стил, а со тоа и законодавно-правниот потстил, ќе го заземе првото место во однос на „конзервативноста“.

Литература

Минова-Ѓуркова Л. Синтакса на македонскиот стандарден јазик / Л. Минова-Ѓуркова. Скопје, 1994; Скопје, 2000.

Минова-Ѓуркова Л. Стилистика на современиот македонски јазик / Л. Минова-Ѓуркова. Скопје, 2003.

Правопис на македонскиот литературен јазик. Скопје, 1998.

Тантуровска Л. Законодавно-правниот потстил на административниот функционален стил врз примери од македонскиот јазик/ Л. Тантуровска. Книга за печатење.

Тошовиќ Бр. Функционални стилови, Сарајево, 1988. С. 35-55.